

Poeti jednej generácie 20. storočia

z bulharštiny preložila Teodora Zacharová

Keď ma chyti smútok, alebo práve láska, otváram si hrubú knihu bulharskej lyriky. Strana po strane, báseň po básni, poet za poetom. Čítam... Väčšinou od dojatia sa mi slzy začínú kotúľať po líkach a nevyhádzam z údivu, ako môžu básnici prežívať všetky moje pocity. Básne o domove, o mame, o deťoch a otcovi, o láskach a vlasti... Čítam... Revolučnú lyriku, vášnivé verše, básne z okopov, zo stavieb, z brehu Čierneho mora, ružových dolín a vysokých hôr... Čítam...

Stanka Penčeva, Petăr Anastasov, Pavel Matev, Damian Damianov... Poeti jednej generácie dvadsiateho storočia, ktorí napriek búrlivej dobe, v ktorej sa budoval socializmus, písali prenádherné básne. City z najhlbšej duše, popísané na kus papiera, ohnivá balkánska vášeň v rýme, láskavosť a neha v pár slovách, ukrytých vo veršoch a pri tom jasne a zrozumiteľne. Niekoľko riadkov a celý jeden ľudský príbeh sa otvára ako rozkvitajúci sa púčik. Básnici, ktorí otvárajú širokú škálu problémov vtedajšej generácie, básnici, ktorí, týmito istými problémami, sú aktuálni aj u dnešnej mládeže. Sú vzorom troch pokolení lyrikov a dnes už aj symbolom bulharskej poézie.

*Teplé balkánske slnko, jarný dážď, vôňa ruže, horúca slza, mokry rým...
Čítam...*

STANKA PENČEVA

Ty

Ty nie si len ten,
koho mám rada –
to je tak málo.
Označila som ťa
poctou ťažkou:
na súcit nikdy nebuď
aj keď si porazený,
vedz to,
čo ja neviem,
múdrejší buď
a lepší ako ja;
do sveta skoč
ako do veľkej vody
a preplávaj ho až na koniec;
nebo na pleciah udrž,
keď na mňa padá

a sila tvoja nech ma neťaží –
buď vzduch,
keď krídla na vzlet roztváram!

Nech ma ktosi nenávidí,
Nech ma klame iný,
Nech ma zradí priateľ –
Len Ty,
Ty musíš
byť rýdži,
ako zlato.

Dokonalosťou som ťa potrestala,
na moju vieru ukrižovala.
Ty,
mojou lásku poznačený
choď a nikdy nezakopni!

DAMIAN DAMIANOV

Nedokončená symfónia

Schuberta oni kedysi hrali –
Schuberta štyrmi rukami.
On sa na ňu zaľúbene pozeral,
a starý lesklý royal,
jasom utápal jej bielu tvár.

V tichom jarnom večery
život oboch znova ožil.
Mlčky ju on bozkával
na dvanástom takte, stále tam
dlhý bozk jej darovával,
a Schubert sa na nich pozeral
ako sa ľúbia.

Ale nastala vojna. A v mraku
zatrúbila poplašný signál.
Vojna zamkla krídlo –
starý smutný royal.
A šiel on tichý a prostý...
A marš lásku ohlušil...
Piano – čierne boty...
A Schubert nepotrebný v noci.

Keď sa zarastený vrátil,
bunda prázdny rukáv mala.
Vojna krvavým lasom
bezcitne ruku zobrala.
Srdce stálo sa hrubé –
srdce vojenské a tvrdé.
A kedysi Schuberta hrali –
Schuberta – štyrmi rukami!

PETĀR ANASTASOV

Ako ja ťa ľúbim a v sne tvojom
vchádzam iste
s časom, ktorý medzi dvoch sa vlieva,
roztrhneš mi gombík, v košeli čistej
svrček zaľúbení potíšku zaspieva.

Ako ja ťa ľúbim a svrček si spieva
v kozme mojej malej manzardky,

zapuká konárik, každý zostarieva,
ja i Ty, obaja celkom nevedomky.

Ako ja ťa ľúbim i podobne spazme
staroba trúbi na svoj starý roh,
zomrieme za chvíľu, ale sa zachováme
v tomto svete, ako nás stvoril Boh.

Ako ja ťa ľúbim, možno sa prisľúbim
hviezde, ktorá končí svoj chod.
Možno že zomieram, ako ja ťa ľúbim,
ale smrť je tiež forma pre život.

PAVEL MATEV

Podvečer.
A kľud sa vôkol šíri.
V súmraku – selská tíš.
Dobry večer!
Mamin bozk ma pýri.
Dula žiari svetlom z výš.

Mama ma bozkáva.
Medzi dve dlane –
chlapské, zarastené líca.
Dve slzy – od predvlani,
úkryte z najhlbšieho srdca.

Jablčka – v dlaniach pozberané.
Sušené slivky, čerstvý syr.
Slová, trocha bez skladu povedané,
Počúvam ja –
holohlavý, nemý – pýr.

Zdá sa, že rozumiem bulharským
slovám,
ale ani neviem sám
jak sa rodí ten divný hovor
človeku, šťastím ukolembán.

Kde si moje detstvo pláva.
Psi i voly, i žitá...
Dobry večer!
Mama ma bozkáva.